

**Наука III тисячоліття:
пошуки, проблеми, перспективи розвитку**

**ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕКСПРЕСИВНО ЗАБАРВЛЕНОЇ ЛЕКСИКИ
У СУЧАСНІЙ ГАЗЕТНІЙ ПУБЛІЦИСТИЦІ**

Павлик Н.В., канд. філол. н., доцент;
Гречко Н.М., студентка
Бердянський державний педагогічний університет,
м. Бердянськ, Україна

На сьогодні актуальною видається проблема опису лінгвальної природи газетної періодики. Мета дослідження - виявити й охарактеризувати значеннєвий аспект експресивно забарвленої лексики у публіцистичному тексті. Для аналізу обрано українські загальнодержавні суспільно-політичні та інформаційно-публіцистичні газети. Останнім часом публіцистичний стиль, газетна комунікація вивчаються досить активно, зокрема, це наукові праці К. Серажим, О. Стишова, А. Загнітка, Н. Івкової, Н. Озерової, М. Навальної, І. Стецули та ін.

Експресивність - це сукупність семантико-стилістичних ознак мовної одиниці, які забезпечують її спроможність виступати в комунікативному акті як засіб суб'єктивного ставлення мовця до змісту й адресата [1, с. 591]. Варто наголосити, що в газетній публіцистиці активно використовується лексика, яка містить стилістично-оцінний відтінок на позначення різноманітних почуттів, емоцій, висловлювань. Це експресивно забарвлена лексика, у якій, окрім елементів характеристики й оцінки, відображаються почуття мовця - його симпатії, прихильність, зворушливість, захоплення або, навпаки, незадоволення, обурення, відроза. Така лексика містить емоційний елемент в своєму лексичному значенні і поділяється на дві групи: 1) слова, які відтворюють позитивну емотивну оцінку; 2) слова, що виявляють негативну емотивну оцінку. Крім цього, виокремлюється група лексем з формантами суб'єктивної оцінки, зокрема демінутивні та аугментативні утворення.

Грунтовний аналіз текстового матеріалу дозволив виділити експресивно забарвлену лексику з позитивною емотивною оцінкою. Вона зафіксована переважно в статтях, які містять спогади, в описах, листах тощо. Це слова із значенням **здрібнілості**: *Схеми для вишивання я купую на ринку і за ними викладаю з кришечок візерунки. Пелюстки, квіточки й листочки вирізаю з відходів будівельної плитки* (Експрес. - 2016. - 17 лист.); **пестливості**: *Ось і сьогодні дівчинка прокинулася рано вранці, а бабуся для неї вже колобочків на сніданок напекла* (Сільські вісті. - 2015. - 20 верес.); **схвалення**: *Вдома оглядаю уважно чобітки: робота охайна, слідів ремонту майже не видно* (Україна молода. - 2014. - 16 груд.); **шанобливого ставлення**: *Наш голова - Іван Миколайович в душі глибоко поважав родину Петрових, хоча, власне, й до інших членів колгоспу ставився з прихильністю* (Експрес. - 2016. - 10 жовт.); **ввічливого та поважного ставлення**: *Моя бабусенька найкраща в світі, а ще й така увічлива і балакуча до сусідів* (Сільські вісті. - 2015. - 21 груд.); **краси і захвату**: *Україно! Як я люблю тебе, мій рідний краю, як я люблю красу твою, твій ніжний спів, твоїх братів, сестер я щиро поважаю...* (Голос України. - 2016. - 10 жовт.).

У газетній публіцистиці також простежуються експресиви, що виявляють негативну емотивну оцінку; вони наявні переважно в статтях на політичні, соціальні та суспільні теми і виражають значення **гніву, несхвалення**:

II Міжнародна науково-практична інтернет-конференція (25-26 квітня 2018 р., м. Бердянськ)

Конфлікти, непорозуміння і навіть розбрат почалися тоді, коли у наймальовничіші місця, найпривабливіші села зграями круків налетіли "нові українці" з числа дніпропетровських заможних городян та заходилися вити власні замиські "гнізда" - котеджі та хорони, *загарбуючи все* більші й більші земельні ділянки (Голос України. - 2016. - 17 лист.); значення **критики** та **самокритики**: *Та я не послухав, бо був самовпевненим, упертим та безвідповідальним* (Сільські вісті. - 2014. - 23 груд.); **осудження**: *Якийсь дідок з сідою, куцою борідкою сидів на лавці коло двору похмурий і мовчазний, з виразом невдоволення на обличчі та осудження на весь світ»* (Сільські вісті. - 2014. - 23 груд) тощо.

Отже, публіцисти широко використовують лексику зі стилістично-оцінним ефектом, яка дає змогу викликати у читача низку емоційних почуттів, як позитивних, так і негативних, наблизити до співпереживання, щирості, співчуття, розкрити глибину своїх думок.

Література

1. Гридин В. Н. Экспрессивность / В. Н. Гридин // Лингвистический энциклопедический словарь. - М.: Сов. энциклопедия, 1990. - С. 591.

ЖАНРОВО-СТИЛЬОВІ ПАРАМЕТРИ ЕПІСТОЛЯРНОГО ТЕКСТУ

Павлик Н.В., канд. філол. н., доцент
Бердянський державний педагогічний університет,
м. Бердянськ, Україна

Наукове дослідження спрямоване на з'ясування взаємозв'язку семантичної та структурної організації епістолярної комунікації зі стильовою маркованістю, а також зі ступенем функціональної якості мовлення на рівні тексту. З огляду на це важливим є формування системи лінгвостилістичних операцій для встановлення закономірностей побудови епістолярного тексту та вивчення його функціонування в часопросторі національного дискурсу. Теоретичним підґрунтям для опису жанрово-стильових параметрів означеного типу текстів слугують праці Ф. Бацевича [1], К. Серажим [4], Г. Почепцова [3], О. Куварової [2] та ін.

Епістолярне мовлення належить до міжстильових жанрів, який характеризується змішуванням стилістично розрізнених елементів, оформлених за певними структурно-композиційними моделями. Йому властиві специфічні мовні засоби та композиційна структура. І хоча листування має чимало спільного з розмовним стилем, що зумовлюється подібністю ситуації, мети і сприйняття текстів, усе ж епістолярій відрізняється від розмовного мовлення передусім умовами комунікації. Основними чинниками комунікативної структури, які значно впливають на функціональну характеристику епістолярного жанру, є такі: 1) часовий і просторовий параметри; 2) фактор мовної особистості адресанта й реципієнта: будова листа та його комунікативний зміст визначаються індивідуальною когнітивною системою мовця, його психічним та емоційним станом у конкретний момент, комунікативною метою. У той же час епістолярне мовлення залежить від соціального статусу реципієнта, його інтересів, ставлення